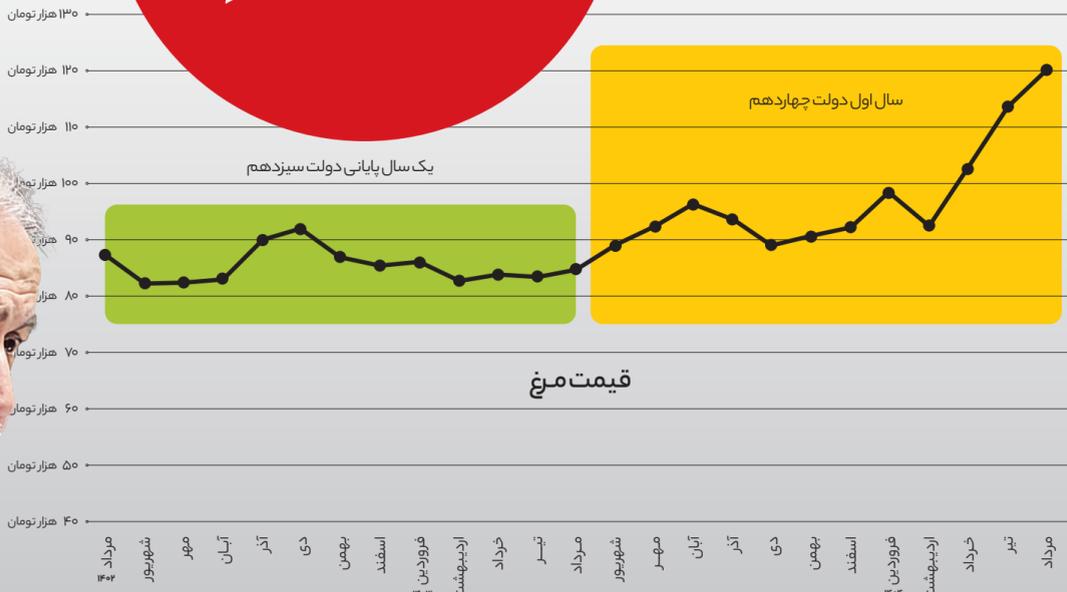

نفس اقتصاد را در دست بگیرید

بحار صوت

در مرداد ۱۴۰۴ نسبت به پایان دولت سیزدهم؛

مرغ ۵۰٪ گران شد

وزیر جهاد کشاورزی هم وزیر نیرو را مقصر معرفی کرد: قطع برق موجب گرانی مرغ شده است.

در یک سال پایانی دولت سیزدهم، مرغ ۳ درصد ارزان شده بود اما در سال اول دولت پزشکیان مرغ حدود ۵۰ درصد گران شده است.

حال ناخوش صنعت لوازم خانگی؛ از کمبود نقدینگی تا قطعی‌های مکرر برق

تولید لوازم خانگی این روزها با مشکلات بسیاری همراه است؛ یک تولیدکننده لوازم خانگی می‌گوید کمبود نقدینگی، قطعی‌های طولانی برق، کاهش تقاضا، تأخیر طولانی در تخصیص ارز و کاهش قدرت خرید مردم از جمله چالش‌های صنعت لوازم خانگی محسوب می‌شود. بازار لوازم خانگی این روزها حال و هوای متفاوتی دارد و با قدم‌زدن در باساز آمین حضور تهران کم‌وبیش می‌توان به کاهش تقاضا و رکود عمیق بازار پی برد. ویتترین‌ها پر از انواع محصولات ایرانی و خارجی است، اما خریداران اغلب تنها برای مقایسه قیمت‌ها مراجعه می‌کنند. یکی از فروشندگان می‌گوید که مشتری هست، اما خرید نیست، بیشتر مردم فقط قیمت می‌پرسند و می‌روند. فروش واقعی نسبت به سال گذشته حداقل نصف شده است. فروشندگان دیگری که بیش از ۱۵ سال در این صنف فعالیت دارند، علت اصلی این رکود را کاهش قدرت خرید مردم می‌دانند و می‌گویند وقتی قیمت بچخال یا ماشین لباسشویی به بالای ۷۰ تا ۵۰ میلیون تومان رسیده، طبیعی است که خانواده‌ها به خرید قسطی و چکی وسایل ضروری روی بیاورند. اما در این شرایط، بسیاری از واحدهای صنفی ترجیح می‌دهند موجودی انبار خود را محدود نگه دارند تا از رکود سرمایه جلوگیری کنند. برخی فروشندگان نیز می‌گویند کالاهایی که در گذشته طرف چند روز فروخته می‌شد، حالا ماه‌ها در فروشگاه می‌ماند. در همین رابطه عباس هاشمی، مدیر یک شرکت تولید لوازم خانگی در گفت‌وگو با میزان با اشاره به وضعیت کنونی این صنعت در کشور، مهم‌ترین موانع پیش‌روی تولیدکنندگان را تشریح کرد.

مسکن ملی معطل وزارت نیرو

بسیاری از متقاضیان طرح نهضت ملی مسکن چشم‌انتظار تحویل واحدهای خود هستند و اگرچه وزارت راه و شهرسازی تعدادی از پروژه‌ها را تکمیل کرده اما در بخش خدمات زیربنایی و روبنایی کمبودهایی دیده می‌شود؛ تا جایی که برخی استان‌ها اعلام می‌کنند دستگاه‌های خدمات‌رسان، خود را از طرح مسکن ملی کنار کشیده‌اند. از طرف دیگر معضل قدیمی تأمین زیرساخت‌ها که سال‌ها متقاضیان طرح مسکن مهر را درگیر خود کرده بود ظاهر آرد مسکن ملی نیز وجود دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد برخی پروژه‌های مسکن ملی در نقاط مختلف کشور تکمیل شده اما معطل تأمین انشعابات است. به عنوان مثال پروژه ۴۰۸ واحدی مسکن ملی در ریاط کریم همچنان با نبود زیرساخت‌های حیاتی چون آب و برق روبه‌رو است. در برخی موارد ایجاد فضاهای خدماتی مثل مدرسه، مسجد، پارک، راه‌های ارتباطی، پل، آسفالت و مواردی از این دست نیز تکمیل نشده است. به گزارش ایستا، از زمان اجرای طرح نهضت ملی مسکن در سال ۱۴۰۰ اعلام شد که پروژه‌های مسکن مهر و اقدام ملی مسکن به این طرح ملحق می‌شوند و هر سه با عنوان نهضت ملی مسکن شناخته خواهد شد. این در حالی است که بسیاری از پروژه‌ها تا پیش از آن درگیر مشکلات مربوط به خدمات و زیرساخت‌ها بود. به طور مثال پروژه سایت مسکن مهر مرگان که چند روز قبل خیرنگاران از آن بازدید کردند بیش از ۱۰ سال با مصائبی همچون آسفالت معابر و زمین‌های خاکی متعدد، پر شدن سریع چاه‌های فاضلاب به دلیل غیرقابل نفوذ بودن خاک، ترک خوردن دیوارها و عدم وجود مسجد، مدرسه و درمانگاه به اندازه کافی دست و پنجه نرم می‌کرد.

بحران صنعت فولاد به علت قطع برق

روز گذشته مسئولان کارخانجات فولادی کشور در یک نشست خبری نسبت به بحران صنعت فولاد به علت قطع مستمر برق در سال جاری هشدار دادند. بدین ترتیب شمار صناعی که به علت کوتاهی وزارت نیرو در تأمین برق دچار مشکل شده‌اند، همچنان روبه افزایش است. بهرام سبحانی، رئیس انجمن فولاد ایران در این نشست گفت: از ۶۰۰۰ مگاوات برق مورد نیاز این زنجیره، حدود ۴۰۰۰ مگاوات توسط نیروگاه‌های اختصاصی واحدهای تولیدی تأمین می‌شود.

در همین مدت، ارزش صادرات زنجیره فولاد کشور به ۳۰۰ میلیون دلار رسیده و واردات محصولات فولادی نیز ۳۶ درصد کاهش یافته است. یعقوبی در ادامه تصریح کرد: این روزها همه شرکت‌های فولادی روند نزولی را در بورس طی می‌کنند که زنگ خطری برای اقتصاد است. هیچ کدام از شرکت‌های بورسی به حاشیه سود دست نیافته‌اند. همچنین رسول خلیفه سلطانی دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران در ادامه این نشست اظهار کرد: تحلیل شرایط صنعت فولاد در شرایطی که ناترازی وجود نداشته باشد متفاوت است. در زمان ناترازی حدود ۳۰ درصد ظرفیت تولید فولاد بر زمین می‌ماند و هزینه‌ها افزایش می‌یابد. در ادامه این نشست، احسان دشتیان عضو هیات مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران ضمن اشاره به وضعیت اقتصادی صنعت فولاد تأکید کرد: حاشیه سود شرکت‌های فولادی به شدت کاهش

با این حال، به دلیل کمبود برق در کشور، حتی برای نیروگاه‌های خودتأمین نیز محدودیت گذاشته‌اند و بخشی از برق تولیدی به جای استفاده در واحدها، به شبکه سراسری اختصاص یافته است. این موضوع باعث شده فولادسازان علاوه بر سرمایه‌گذاری در نیروگاه، با قطعی‌ها و محدودیت‌های متعدد هم‌روبه‌رو شوند. وحید یعقوبی، معاون اجرایی انجمن فولاد ایران نیز در این نشست خاطرنشان کرد: تنها در سال ۱۴۰۳ با وجود پتانسیل تولید ۴۰ میلیون تن فولاد، به دلیل محدودیت‌های برق و گاز تنها ۳۰ میلیون تن تولید شد. این موضوع به معنای از دست رفتن ۱۰ میلیون تن تولید و ۱۴ میلیارد دلار ارزش افزوده است. یعقوبی در بخش دیگری از سخنان خود به وضعیت صادرات اشاره کرد و گفت: در چهارماه نخست سال ۱۴۰۳ صادرات برخی محصولات فولادی تا ۳۰ درصد کاهش داشته است، هرچند صادرات مواد اولیه زنجیره آهن افزایش یافته است.

یافته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد سود متوسط این صنعت که در گذشته حدود ۴۰ تا ۶۵ درصد بود، در حال حاضر به‌طور قابل توجهی افت کرده است؛ آن هم بدون در نظر گرفتن اثر تورم.

دلیل چرب تر شدن قیمت لبنیات مشخص شد

❗ با اینکه نرخ مصوب خرید شیر خام از دامداران تنها ۲۳ هزار تومان است، اما محصولات لبنی با قیمتی به مراتب بالاتر به دست مردم می‌رسد. دامداران می‌گویند آن‌ها مقصر گرانی نیستند و واسطه‌ها و بازارگردان‌ها هستند که با سوءاستفاده از خلأ نظارت، ۴۰ تا ۵۰ درصد افزایش قیمت را به سفره مردم تحمیل می‌کنند.

مجتبی عالی، مدیرعامل اتحادیه سراسری دامداران ایران در برنامه رادیویی در واکنش به افزایش قیمت محصولات لبنی در بازار، تأکید کرد که دامداران نقشی در گرانی لبنیات ندارند و این افزایش نرخ پیش از هر چیز ناشی از فعالیت واسطه‌ها و بازارگردان‌هاست. عالی با اشاره به روند تعیین قیمت شیر خام در دو سال اخیر گفت: «در سال ۱۴۰۳ نرخ شیر خام را ۱۸ هزار تومان تعیین کردند اما تنها شش ماه اجرا شد. از خرداد ۱۴۰۴ نیز قیمت خرید شیر خام از دامدار ۲۳ هزار تومان مصوب شد. دامداران مکلفند به همین نرخ بفروشند، اما در این میان تاجار و واسطه‌ها قیمت‌ها را بالا می‌برند که هیچ ارتباطی با تولیدکننده ندارد.» وی افزود: «امروز قیمت خرید شیر خام از دامدار ۲۳ هزار تومان است، اما زمانی که به دست مصرف‌کننده می‌رسد، فاصله زیادی با نرخ واقعی دارد. بین ۴۰ تا ۵۰ درصد گرانی لبنیات ناشی از دلال‌ها و بازارگردان‌هاست و نه تولیدکننده.» مدیرعامل اتحادیه دامداران با اشاره به جایگاه ایران در تولید لبنیات تأکید کرد: «با وجود همه ناترازی‌ها، ایران بزرگترین صادرکننده لبنیات در خاورمیانه است و حدود ۱۷ درصد محصولات لبنی به این منطقه صادر می‌شود. این نشان می‌دهد که دامداران وظایف خود را به خوبی انجام داده‌اند و از نظر بهره‌وری و اصلاح نژاد هم جزو کشورهای برتر دنیا هستیم.»

وی خطاب به مردم گفت: «اگر سفره‌ها کوچک‌تر می‌شود، به‌اندک که مشکل از سوی دامدار نیست. دامداران به تعهدات خود پایبند بوده‌اند، این ستاد تنظیم بازار و مسئولان هستند که باید با نظارت دقیق، جلوی سوءاستفاده واسطه‌ها را بگیرند.» عالی در پایان با انتقاد از بی‌توجهی دولت به درخواست‌های مکرر اتحادیه دامداران تصریح کرد: «بازها در خصوص شیرو گوشت به دولت نامه‌نگاری کردیم و آمادگی خود را برای کمک در مدیریت بازار اعلام داشتیم، اما حمایتی صورت نگرفت. این بی‌توجهی در حالی است که دامداران یکی از پایه‌های اصلی امنیت غذایی کشور به شمار می‌روند.»

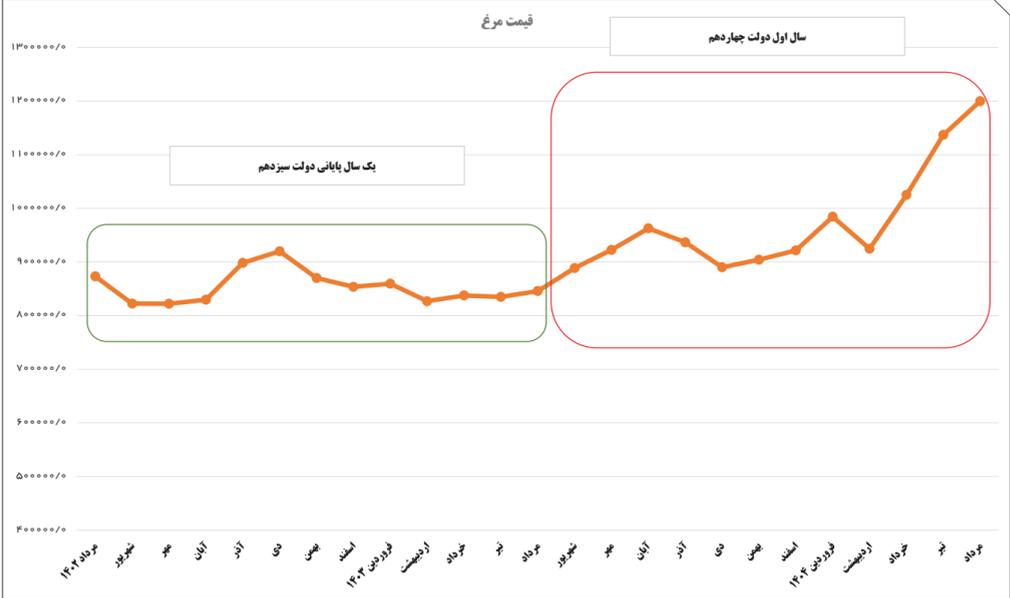

ساده‌ترین راه حل ریشه‌کنی فقر

❗ در بعضی از شهرها حدود ۶۰ الی ۸۰ درصد درآمد یک خانواده صرف هزینه مسکن می‌شود و کارشناسان از فقری نام می‌برند که دلیل آن همین مسکن است.

بازار مسکن این روزها با مجموعه‌ای از چالش‌های کم‌سابقه روبه‌روست؛ چالش‌هایی که هم فعالان اقتصادی این حوزه را تحت فشار قرار داده و هم زندگی میلیون‌ها خانوار را به‌مرز بحران کشانده است. رکود در معاملات، افزایش هزینه‌های اجاره و کاهش تمایل سرمایه‌گذاران به ورود به پروژه‌های ساختمانی، تصویری از آینده‌ای مبهم در این بازار ترسیم کرده است. یکی از نشانه‌های جدی رکود، تعطیلی گسترده دفاتر مشاوران املاک است. در حالی که طی سال ۱۴۰۲ بیش از ۱۵۰۰ مجوز جدید برای فعالیت این نگاه‌ها صادر شد، همان سال حدود ۹۰۰ دفتر به‌خواست خود صاحبانشان تعطیل شدند. این روند در سال بعد شدت بیشتری گرفت؛ به طوری که در سال ۱۴۰۳ نزدیک به هزار پروانه فعالیت در تهران لغو شد. بسیاری از فعالان این صنف، به‌ویژه آن دسته که در مکان‌های اجاره‌ای مشغول به کار بودند، توان تأمین هزینه‌های جاری را از دست داده و عطای ادامه فعالیت را به لقایش بخشیدند. از سوی دیگر، وضعیت ساخت‌وساز نیز حال و روز چندان بهتری ندارد. آمارها از کاهش چشمگیر صدور پروانه‌های ساختمانی خبر می‌دهند؛ روندی که به معنای کاهش رغبت سازندگان به آغاز پروژه‌های جدید است. کارشناسان علت اصلی این موضوع را ترکیبی از رکود تورمی، نبود ثبات اقتصادی و افزایش ریسک‌های بیرونی می‌دانند. به‌باور تحلیلگران، بازار مسکن به تنهایی دچار مشکل نیست، بلکه تحولات بیرونی مانند نوسانات شدید در بازارهای مالی و شرایط پریسک منطقه‌ای نیز فشار مضاعفی بر آن تحمیل کرده‌اند. اما در این میان، شاید بیشترین فشار بردوش مستأجران باشد. اگرچه در دو سال اخیر قیمت خرید خانه تقریباً ثابت مانده، اما اجاره‌بها روندی پرشتاب و مداوم داشته است.

تنها در سال ۱۴۰۲، نرخ تورم اجاره رکوردی بی‌سابقه‌ای را شکست و به بالای ۴۰ درصد رسید. این افزایش نجومی باعث شده میلیون‌ها خانوار با هزینه‌های سنگین مسکن مواجه شوند و بخش بزرگی از درآمد خود را صرف اجاره کنند. براساس پژوهش‌های تازه، حدود ۴۰ درصد خانوارهای مستأجر در کشور عملاً به دام «فقر مسکن» افتاده‌اند؛ به این معنا که پرداخت اجاره آن چنان سهم بزرگی از سبد هزینه‌ای آنها را می‌بلعد که دیگر توان پاسخگویی به نیازهای اساسی زندگی باقی نمی‌ماند. تنها در شهرها، بیش از یک میلیون و ۸۰۰ هزار خانواده گرفتار چنین وضعیتی هستند. این شرایط یادآور هشدارهایی است که دهه‌ها پیش درباره کمبود واحدهای مسکونی در تهران مطرح می‌شد، اما اکنون مسئله‌ای فراتر از کمبود خانه به‌صحنه آمده است؛ اجاره‌بهایی که برای بسیاری از مردم به گایوس تبدیل شده است. با کنار هم قرار دادن این روندها می‌توان دریافت که بازار مسکن در نقطه‌ای حساس قرار گرفته؛ نقطه‌ای که هم کسب‌وکارهای مرتبط با این حوزه و هم معیشت خانوارها را تهدید می‌کند. در غیاب سیاست‌های کارآمد و برنامه‌ریزی بلندمدت، چشم‌انداز این بازار بیش از هر زمان دیگری با ابهام و نگرانی همراه خواهد بود.

مسکن ملی معطل وزارت نیرو

❗ بسیاری از متقاضیان طرح نهضت ملی مسکن چشم‌انتظار تحویل واحدهای خود هستند و اگرچه وزارت راه و شهرسازی تعدادی از پروژه‌ها را تکمیل کرده‌اما در بخش خدمات زیربنایی و روربنایی کمبودهایی دیده می‌شود؛ تاجایی که برخی استان‌ها اعلام می‌کنند دستگاه‌های خدمات‌رسان، خود را از طرح مسکن ملی کنار کشیده‌اند.

به گزارش ایسنا، از زمان اجرای طرح نهضت ملی مسکن در سال ۱۴۰۰ اعلام شد که پروژه‌های مسکن مهر و اقدام ملی مسکن به این طرح ملحق می‌شوند و هر سه به عنوان نهضت ملی مسکن شناخته خواهد شد. این در حالی است که بسیاری از پروژه‌ها تا پیش از آن درگیر مشکلات مربوط به خدمات و زیرساخت‌ها بود. به طور مثال پروژه سایت مسکن مهر مهرگان که چند روز قبل خبرنگاران از آن بازدید کردند بیش از ۱۰ سال با مصائبی همچون آسفالت معابر و زمین‌های خاکی متعدد، پر شدن سریع چاه‌های فاضلاب به دلیل غیر قابل نفوذ بودن خاک، ترک خوردن دیوارها و عدم وجود مسجد، مدرسه و درمانگاه به اندازه کافی دست و پنجه نرم می‌کرد. از سال ۱۴۰۰ تا به بعد طرح نهضت ملی مسکن با غریبال متقاضیان واقعی در قالب مسکن حمایتی، خودمالکی، بافت فرسوده و بخش خصوصی به اجرا رسید که تاکنون ادامه دارد. آخرین آماری که خرداد امسال ارائه شده نشان می‌دهد ۷۸۰ هزار واحد از این پروژه بزرگ در حال ساخت است که از این تعداد ۴۶۱۳ هزار واحد به مرحله اتمام فونداسیون و بیشتر رسیده است. حدود نیمی از متقاضیان نیز به تسهیلات بانکی متصل نشده‌اند و به گفته متقاضیان و کارشناسان، نظام بانکی در این زمینه کم‌کاری می‌کند. از طرف دیگر معطل قیدیمی پروژه‌های ساختمانی که سال‌ها متقاضیان طرح مسکن مهر را درگیر خود کرده بود ظاهراً در مسکن ملی نیز وجود دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد برخی پروژه‌های مسکن ملی در نقاط مختلف کشور تکمیل شده اما معطل تأمین انشعابات است. به عنوان مثال پروژه ۴۰۸ واحدی مسکن ملی در رباط کریم همچنان با نبود زیرساخت‌های حیاتی چون آب و برق روبرو است. در برخی موارد ایجا فضاهای خدماتی مثل مدرسه، مسجد، پارک، واحه‌های ارتباطی، پل، آسفالت و مواردی از این دست نیز تکمیل نشده‌است. وزارت راه و شهرسازی، وزارت نیرو، آموزش و پرورش، وزارت کشور، جهاد کشاورزی و شهرداری‌ها از جمله دستگاه‌های متولی اجرای طرح نهضت ملی مسکن هستند. اما به نظر می‌رسد یات اصلی بردوش وزارت راه و شهرسازی قرار دارد و در مواردی هزینه‌های اجرای برخی پروژه‌ها مثل آب و برق که مربوط به سایر دستگاه‌هاست را متقبل می‌شود. حتی در مواردی بناهایی مثل مدرسه ساخته می‌شود اما دستگاه متولی به بهانه‌هایی مثل کمبود معلم و نداشتن بودجه‌از تحویل مدرسه خودداری می‌کند. این در حالی است که تأمین زیرساخت‌ها و خدمات روربنایی مانند پخش آب، درمان و آموزش مسئولیتی مشترک است و نباید تنها به ادارات کل راه و شهرسازی محدود شود.

طرح مسکن ملی ادبیل

طبق آماری که ششم خرداد امسال توسط وزارت راه و شهرسازی ارائه شد با راه‌اندازی سامانه «نم» (سامانه طرح‌های حمایتی مسکن) ۶ میلیون و ۷۷۷ هزار و ۵۴۱ نفر در سامانه برای طرح نهضت ملی مسکن ثبت‌نام کرده‌اند که از این تعداد، یک میلیون و ۵۶۴ هزار و ۲۵۰ نفر واحد شرایط شناخته شدند. تاکنون پروژه‌های مسکن حمایتی به ۷۸۰ هزار و ۳۱۵ نفر واجدان شرایط تخصیص یافته است. سایر شاخص‌های فنی پروژه‌ها نیز شامل ۸۲۹ هزار و ۳۴۶ واحد اداری قرارداد با سازنده، ۴۵۲ هزار و ۹۸۰ واحد دارای قرارداد مشارکت مدنی، ۶۱۸ هزار و ۴۰۳ واحد دارای پروانه ساختمانی، ۴۶۱ هزار و ۳۳۳ واحد به اتمام فونداسیون، ۲۷۶ هزار و ۲۹۷ واحد به اتمام اسکلت، ۱۱۹ هزار و ۶۴ واحد به اتمام سفت‌کاری، ۶۲ هزار و ۵۴۳ واحد به اتمام نازک‌کاری، ۳۵ هزار و ۵۰۴ واحد در مرحله تکمیل است. براساس ماده ۴ قانون جهش تولید مسکن مصوب سال ۱۴۰۰ نظام بانکی موظف بود در سال نخست اجرای این قانون ۲۰ درصد از کل تسهیلات خود معادل ۳۶ هزار میلیارد تومان را به بخش مسکن اختصاص دهد. این رقم برای سال‌های بعد به تناسب تورم افزایش یافت و سهمیه‌های سال دوم تا چهارم به ترتیب ۶۰۶، ۴۵۸، ۶۰۶ و ۷۹۹ میلیارد تومان تعیین شد. اما مجموع تسهیلات پرداخت شده توسط بانک‌ها در حوزه ساخت و ودیعه مسکن تاکنون تنها ۴۶۹ هزار میلیارد تومان بوده که معادل ۲۵ درصد تعهد نظام بانکی در سه سال و هفت ماهه نخست اجرای قانون است.

طرح مسکن ملی پاک‌شد

از مجموع یک میلیون و ۹۲۷ هزار و ۸۷۶ واحد مسکونی معرفی شده به نظام بانکی، تنها برای یک میلیون و ۵۸۰ هزار و ۸۳۷ واحد قرارداد تسهیلات منعقد شده‌است. این واحدها شامل مسکن حمایتی، خودمالک شهری و روستایی، و واحدهای منسول فاضلابی بافت فرسوده هستند. مجموع مبلغ قراردادها ۳۹۷ هزار و ۴۵۵ میلیارد تومان است که از این میان، ۲۳۷ هزار و ۴۰۲ واحد موفق به دریافت سهم‌الشرکه شده‌اند. با این وجود گزارش‌های دریافتی از استان‌های مختلف نشان می‌دهد برخی دستگاه‌های خدمات‌رسان در تأمین خدمات و انشعابات طرح‌های مسکن ملی تعلل می‌کنند و در مواردی حتی خود را از طرح کنار کشیده‌اند. این در حالی است که از مدت‌ها قبل برنامه زمان‌بندی تحویل واحدها به صورت مکتوب به آن‌ها ارسال شده‌است.

افزایش قیمت بنزین سوپر به ۵۰ هزار تومان

❗ وزیر نفت گفت: قیمت بنزین سوپر وارداتی حداقل ۵۰ هزار تومان خواهد بود. این در حالی است که تا قبل از قطع توزیع بنزین سوپر، قیمت این بنزین ۳۵۰۰ تومان بود. محسن پاک‌نژاد، وزیر نفت در خصوص آخرین وضعیت واردات بنزین سوپر و قیمت آن اظهار داشت: به تازگی اعلام شده است که تا یک ماه آینده، فرآیند عرضه بنزین سوپر یا بنزین ویژه به تصویب هیات دولت رسید و در حال آماده‌سازی برای اجرایی شدن است. وی ادامه داد: این طرح در هیات دولت تصویب شده و اجرای این طرح در هیات دولت به تصویب رسیده است. با نژاد در خصوص قیمت بنزین سوپر هم گفت: قیمت بنزین در جایگاه‌ها به همان قیمت قبلی باقی خواهد ماند و هیچ افزایش قیمتی برای سهمیه‌های موجود وجود نخواهد داشت. وی گفت: قیمت بنزین سهمیه‌ای ۱۵۰۰ تومان و قیمت بنزین اضطراری نیروگاه‌ها ۳۰۰۰ تومان است. پاک‌نژاد تأکید کرد: بنزین سوپر در جایگاه‌های خاصی عرضه خواهد شد و قیمت نهایی آن بستگی به هزینه‌های حمل‌ونقل و سایر هزینه‌های مربوط به بخش خصوصی مجاز دارد. وزیر نفت گفت: این طرح هیچ گونه ارتباطی با سهمیه‌های فعلی ندارد و مردم می‌توانند به صورت مستقل از سهمیه‌های قبلی خود بهره‌مند شوند. وی افزود: قیمت احتمالی بنزین سوپر برپرواز نشان می‌دهد که ممکن است قیمت بنزین سوپر بالای ۵۰ هزار تومان باشد.

❗ بازار برنج ایرانی طی نیم‌سال اخیر یکی از بی‌سابقه‌ترین

موج‌های گرانی را تجربه کرده است. از مهر ۱۴۰۳ تا مرداد ۱۴۰۴،

قیمت انواع برنج ایرانی بین ۵۰ تا ۷۸ درصد افزایش یافته و این

رشد شدید، حاصل ترکیب عوامل ساختاری و سیاستی است.

به گزارش خبرنگار اقتصاد معاصر؛ برنج ایرانی که همواره بخش

ثابت سفره خانوار بوده، طی سال‌های اخیر همچون سایر اقلام

اساسی با رشد قیمت مواجه شده است. این در حالی بوده که

در برخی سال‌ها میزان رشد قیمت این کالای پرمصرف از روند

تورم نیز پیشی گرفته است، به طوری که اکنون در سال ۱۴۰۴

در اوج قیمتی خود به سر می‌برد.

نگاهی به داده‌های مرکز آمار بر این موضوع تأکید می‌کند که در

سال ۱۴۰۳ لغایت تیرماه امسال، قیمت برنج درجه یک ایرانی

حدود ۲۰۸ درصد رشد کرده است. در واقع قیمت برنج ایرانی

درجه یک که در سال ۹۶ متوسط قیمت آن برابر با ۱۳، ۲۳۸

تومان و در سال ۹۹ نیز قیمتی برابر با ۱۴، ۹۵۰ تومان داشت،

در سال ۹۸ رشد تقریباً ۸ هزار تومانی پیدا کرد و به ۲۲ هزار و

۵۲۷ تومان رسید.

در سال ۹۹ و هم‌زمان با شیوع کرونا، قیمت برنج ایرانی درجه

یک با رشد ۷ هزار تومانی به ۱۹، ۴۵۱ تومان و پس از آن در سال

۱۴۰۰ به ۴۷ هزار و ۸۸۲ تومان رسید. این در حالی بوده که قیمت

این کالای مصرفی به یک‌باره در سال ۱۴۰۱ رشد چشمگیری کرد

و با افزایش ۱۲۵ درصدی نسبت به سال قبل آن، به ۱۰۷ هزار

قیمت برنج درجه یک ایرانی در تیرماه سال‌های اخیر

چرا در ۶ ماه اخیر قیمت برنج ری کرد؟

گزارش

❗ بازار برنج ایرانی طی نیم‌سال اخیر یکی از بی‌سابقه‌ترین

موج‌های گرانی را تجربه کرده است. از مهر ۱۴۰۳ تا مرداد ۱۴۰۴،

قیمت انواع برنج ایرانی بین ۵۰ تا ۷۸ درصد افزایش یافته و این

رشد شدید، حاصل ترکیب عوامل ساختاری و سیاستی است.

به گزارش خبرنگار اقتصاد معاصر؛ برنج ایرانی که همواره بخش

ثابت سفره خانوار بوده، طی سال‌های اخیر همچون سایر اقلام

اساسی با رشد قیمت مواجه شده است. این در حالی بوده که

در برخی سال‌ها میزان رشد قیمت این کالای پرمصرف از روند

تورم نیز پیشی گرفته است، به طوری که اکنون در سال ۱۴۰۴

در اوج قیمتی خود به سر می‌برد.

نگاهی به داده‌های مرکز آمار بر این موضوع تأکید می‌کند که در

سال ۹۶ لغایت تیرماه امسال، قیمت برنج درجه یک ایرانی

حدود ۲۰۸ درصد رشد کرده است. در واقع قیمت برنج ایرانی

درجه یک که در سال ۹۶ متوسط قیمت آن برابر با ۱۳، ۲۳۸

تومان و در سال ۹۹ نیز قیمتی برابر با ۱۴، ۹۵۰ تومان داشت،

در سال ۹۸ رشد تقریباً ۸ هزار تومانی پیدا کرد و به ۲۲ هزار و

۵۲۷ تومان رسید.

در سال ۹۹ و هم‌زمان با شیوع کرونا، قیمت برنج ایرانی درجه

یک با رشد ۷ هزار تومانی به ۱۹، ۴۵۱ تومان و پس از آن در سال

۱۴۰۰ به ۴۷ هزار و ۸۸۲ تومان رسید. این در حالی بوده که قیمت

این کالای مصرفی به یک‌باره در سال ۱۴۰۱ رشد چشمگیری کرد

و با افزایش ۱۲۵ درصدی نسبت به سال قبل آن، به ۱۰۷ هزار

و ۶۶۰ تومان رسید.

طی سال‌های ۱۴۰۱ تا ۱۴۰۳، قیمت برنج درنج ۱۰۰ الی ۱۳۰ هزار

تومان نوسان داشت اما طی ۴ ماهه ابتدایی امسال، متوسط

قیمت این محصول، ۲۱۹، ۳۰۶ تومان بود.

رشد ۵۰ درصدی از اسفند ۱۴۰۳ تا مرداد ۱۴۰۴

به طور دقیق تراگر داده‌های بازار برنج را بررسی کنید، متوجه

خواهید شد که از اسفند ۱۴۰۳ تا مرداد ۱۴۰۴، متوسط قیمت

این محصول حدود ۵۰ درصد افزایش یافته است. این رشد،

بسته به نوع برنج، در بازه ۴۹ تا ۷۸ درصد متغیر بوده است.

برنج صدی هاشمی ممتاز از ۱۷۹ هزار تومان به ۲۷۷ هزار تومان

رسیده، طارم هاشمی ممتاز ۶۰ درصد رشد کرده و نرخ آن از ۱۵۰

هزار تومان به ۲۴۰ هزار تومان افزایش یافته است. در برخی

انواع نیز مانند طارم را تون رشد ۶۶ درصدی ثبت شده و قیمت

هر کیلوگرم از ۱۸۵ هزار تومان به بیش از ۳۰۸ هزار تومان رسیده

است. حتی برخی‌های میان‌رده مانند شیرودی استخوانی نیز

با افزایش ۷۸ درصدی مواجه شده‌اند.

این رشد قیمت‌ها، نه فقط فشار مستقیم بر معیشت خانوار

وارد کرده، بلکه باعث تغییر الگوی مصرف در برخی خانوارها

و جایگزینی با محصولات ارزان‌تر شده است.

آغاز موج گرانی از مهر ۱۴۰۳

به طور دقیق‌تر گرانی فعلی محصول یک رویداد کوتاه‌مدت

نیست، روند صعودی قیمت‌ها از مهر ۱۴۰۳ آغاز شد؛ زمانی‌که

سیاست‌های محدودکننده واردات، التهاب بازار ارز و انتظار

برای تغییرات نرخ ارز ترجیحی هم‌زمان شدند.

در این دوره، اجرای ممنوعیت سالانه واردات برنج در فصل

برداشت (مرداد تا آذر) باعث حذف برنج خارجی از بازار و تمرکز

کامل تقاضا بر محصول داخلی شد. این انحصار مقطعی در عرضه،

زمینه را برای رشد سریع قیمت فراهم کرد. هرچند که در سال

جاری ممنوعیت واردات لغو شد اما اثرات روانی و تورمی این

سیاست همچنان در بازار باقی مانده است.

تصمیمات ارزی و التهاب بازار

یکی از محرک‌های اصلی جهش

قیمت، موضوع تغییر نرخ ارز

ترجیحی برنج بود. در جریان بررسی

لایحه بودجه ۱۴۰۴، احتمال افزایش

نرخ ارز ترجیحی از ۲۸ هزار و ۵۰۰

تومان به ۳۸ هزار و ۵۰۰ تومان مطرح

شد. صرف انتشار این خبر، کافی بود

تا عرضه‌کنندگان و واردکنندگان روند

عرضه را کند کنند.

در عمل، کارشناسان بر این باورند

که بخشی از واردات با ارز مبادله‌ای

و بخشی با ارز ترجیحی انجام شد که

باعث شد میانگین نرخ ارز پرداختی

برای واردکننده تا دو برابر افزایش

یابد. این تغییر، مستقیماً در قیمت

تهایی برنج بازناب پیدا کرد.

ضعف آمار و تاخیرهای اداری

از سوی دیگر بازار برنج ایران سال‌هاست که با مشکل آمارهای

نادرست تولید مواجه است. اعلام برآوردهای غیرواقعی از میزان

برداشت، باعث شده تا سیاست‌گذاران تصویر دقیقی از میزان

نیاز به واردات نداشته باشند. در نتیجه با ثبت سفارش واردات

با تأخیر انجام می‌شود یا حجم واردات کمتر از نیاز بازار است.

در سال گذشته، این مشکل با تغییر دولت و جابه‌جایی مدیریتی

تشدید شد، به طوری که برخی معتقد بودند که میزان تولید برنج

در سال ۱۴۰۳ به مقدار ۲.۷ میلیون تن بوده و برخی دیگر مدعی

بودند در این سال، تولید برنج در کشور بیش از ۱.۷ میلیون تن

نبوده است. همین مسئله به همراه تأخیر در صدور مجوزها

و ثبت سفارش‌ها، عرضه برنج خارجی را به تعویق انداخت و

فشار بیشتری بر بازار وارد کرد.

توزیع قطره چکانی و نقش واسطه‌ها

بررسی‌ها نشان می‌دهد که یکی از مهم‌ترین عوامل التهاب در

بازار برنج، شیوه توزیع آن است. در بسیاری موارد، برنج داخلی

به صورت عمده از کشاورز با قیمت پایین خریداری می‌شود اما

به جای عرضه پیوسته، به صورت محدود و قطره چکانی وارد

بازار می‌شود تا قیمت‌ها بالا نکه داشته شود.

این الگوی توزیع، عملاً شبکه واسطه‌گری را به بازیگر اصلی

بازار تبدیل کرده است. به دلیل ضعف نظارت و نبود شفافیت

در زنجیره تأمین، تفاوت قیمتی خرید از کشاورز و فروش به

مصرف‌کننده به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است.

ترکیب بحران‌های ساختاری

بررسی مجموعه عوامل نشان می‌دهد که گرانی اخیر برنج نه

یک حادثه گذرا، بلکه محصول درهم‌تنیدگی چندین ضعف

ساختاری است اعم از سیاست‌های مقطعی واردات، تصمیمات

ارزی شتاب‌زده، آمار نادرست تولید، تاخیرهای اداری و انحصار

در شبکه توزیع بوده است.

ریشه‌های جهش تعجب‌برانگیز قیمت برنج در ۶ ماه گذشته

راه‌برون رفت از چرخه گرانی

تجربه سال‌های گذشته نشان داده که کنترل مقطعی قیمت‌ها

با تکیه بر وعده‌های کوتاه‌مدت، در تنهایی قادر به مهار بازار

نیست. برای خروج از این چرخه تکراری گرانی، لازم است

اصلاحات عمیق در سه حوزه شفافیت آماری و رصد بازار، اصلاح

سیاست‌های وارداتی و ارزی و نظارت

بر زنجیره توزیع انجام شود.

ریشه‌های جهش تعجب‌برانگیز قیمت

برنج در ۶ ماه گذشته

بازار برنج ایران در شرایط

کنونی بیش از هر زمان دیگری

به سیاست‌گذاری مبتنی

بر داده‌های واقعی، نظارت

مؤثر و برنامه‌ریزی بلندمدت

نیاز دارد. در غیر این صورت،

چرخه گرانی و کمبود، بار دیگر

با هر تکانه ارزی یا محدودیت

مقطعی واردات، تکرار خواهد

شد و فشار معیشتی بر خانوارها

ادامه خواهد یافت.

سنگردانی ۱۲۰ میلیون بشکه نفت ایران

در دریاها چقدر واقعیت دارد؟

❗ امروز خبری در برخی رسانه‌های داخلی منتشر و در آن

ادعا شد که مجموع نفت ایران روی آب شامل ارسال در مسیر

و ذخیره‌شده شناور به نزدیک ۱۲۰ میلیون بشکه، یعنی بالاترین

سطح از آغاز سال ۲۰۲۳ میلادی تاکنون رسیده است و خریدار

ندارد. «اما عضو کمیسیون انرژی مجلس با ذکر دلایلی این

ادعا را رد کرد.

اخیراً خبری در برخی رسانه‌های داخلی منتشر شد با این ادعا

که «۱۲۰ میلیون بشکه نفت ایران بدون خریدار ماند»؛ در این

گزارش ادعا شده است تحلیل‌گران خبرگزاری رویترز با استناد

به داده‌های Kpler و Vortexa اعلام کرده‌اند که مجموع

نفت ایران روی آب (شامل ارسال در مسیر + ذخیره‌شده

شناور) به نزدیک ۱۲۰ میلیون بشکه رسیده، یعنی بالاترین

سطح از آغاز سال ۲۰۲۳ میلادی تاکنون.»

با توجه به اهمیت این ادعا موضوع را از یکی از اعضای کمیسیون

انرژی مجلس شورای اسلامی پیگیری کردیم؛ مصطفی نخعی،

در این باره به خبرنگار اقتصاد معاصر، گفت: این عدد ادعا

شده «۱۲۰ میلیون بشکه نفت» بسیار بزرگ‌تر از چیزی است

که بتواند واقعیت داشته باشد. چنین ظرفیتی اصلاً منطقی

نیست زیرا حداکثر ظرفیت نفتکش‌های بزرگ VLCC حدود

۲ میلیون بشکه است، آن هم در صورتی که همه کشتی‌ها

بسیار بزرگ باشند که ایران در بهترین حالت ۵۰ کشتی از

این نوع دارد.

عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی تصریح کرد:

واقفاً این عدد با عقل جور در نمی‌آید، با توجه به تجربه‌ای که

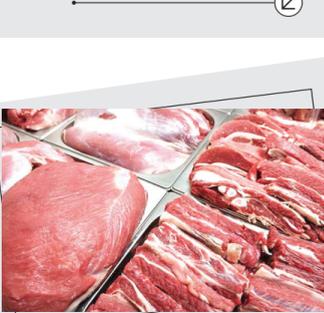
دارم، چنین چیزی در واقعیت ممکن نیست؛ از سوی دیگر

اصلاً چنین موضوعی به کمیسیون مربوطه هم در مجلس

منتکس نشده است.

وی اضافه کرد: بله، ممکن است مقداری نفت روی دریاها

داشته باشیم، به هر حال ما کشور ما فروش نفت دارد، اما

سوداگری در بازار دام و گوشت قرمز

مدیرعامل اتحادیه مرکزی تعاونی کشاورزی دامداران ایران، گفت: در حال حاضر سوداگران بازار، دام را با مبلغ پایین از دامدار خریداری و گوشت را نرخ بالا در شبکه توزیع عرضه می کنند. به گزارش مهر، ایران یکی از تولیدکنندگان گوشت قرمزدر منطقه است اما، بخشی از دام ها به کشورهای همسایه قاچاق می شود. فعالان این حوزه اظهار می کنند بخشی از دام های سبک به بندر مسقط کشور عمان قاچاق می شود و دام های سنگین هم از طریق سلیمانیه به عراق می رود.

تشکل های معتقدند بازار گوشت قرمز به اتحادیه ها و انجمن های فعال این بخش واگذار شود بهتر می توانند مدیریت کنند و گوشت با قیمت مناسب به دست مصرف کننده می رسد. به عنوان مثال، حدود دوسالی است که بازار تخم مرغ به یکی از اتحادیه های این محصول واگذار شده و عرضه تخم مرغ با کمترین نوسان قیمتی در حال عرضه است. مجتبی عالی، مدیرعامل اتحادیه مرکزی تعاونی کشاورزی دامداران ایران در این خصوص به خبرنگار مهر گفت: ما فیا بازار گوشت اجازه نهد قیمت مدیریت این بازار در اختیار تشکل ها باشد. وی افزود: سال گذشته پیشنهاد دادیم که گوشت تنظیم بازار با استفاده از دام های داخلی با مدیریت اتحادیه ها هر کیلوگرم ۴۵۰ هزار تومان به دست مردم برسد اما در مقابل مسئولان متولی، این گوشت را با ارز ترجیحی ۲۸۰۵۰ تومان وارد و با قیمت حدود ۳۰۰ هزار تومان در هر کیلو به فروش رساندند. وی ادامه داد: در حال حاضر سوداگران بازار، گوشت را با مبلغ پایین از دامدار خریداری و با نرخ بالا در شبکه توزیع عرضه می کنند. این مسئول صفتی با اشاره به کمبود و قیمت بالای نهاده های دامی در بازار، گفت: کشتار دام های مولد شرایط سال های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ را دوباره در بازار گوشت قرمز تکرار می کند و شاهد افزایش قیمت ها خواهیم بود. عالی با اشاره به تغییر ارز نهاده دامی ابلاغ شده، اظهار کرد: در حال حاضر تخصیص ارز نهاده های دامی با نسبت ۸۰ درصد ارز ترجیحی و ۲۰ درصد ارز مبادله ای یا توافقی ابلاغ شده که کار در تأمین بازار دشوارتر می کند.

حال ناخوش صنعت لوازم خانگی؛ از کمبود نقدینگی تا قطعی های مکرر برق

تولید لوازم خانگی این روزها با مشکلات بسیاری همراه است؛ یک تولیدکننده لوازم خانگی می گوید کمبود نقدینگی، قطعی های طولانی برق، کاهش تقاضا، تأخیر طولانی در تخصیص ارز و کاهش قدرت خرید مردم از جمله چالش های این صنعت لوازم خانگی محسوب می شود. بازار لوازم خانگی این روزها حال و هوای متفاوتی دارد و با قدم زدن در پاساژ امین حضور تهران کم‌وبیش می توان به کاهش تقاضا و رکود عمیق بازاری پی برد.
زرتین هابراز انواع محصولات ایرانی و خارجی است، اما خریداران اغلب تنها برای مقایسه قیمت‌ها مراجعه می کنند. یکی از فروشندگان می گوید که مشتری هست، اما خرید نیست. بیشتر مردم فقط قیمت می پرسند و می روند. فروش واقعی نسبت به سال گذشته حداقل نصف شده است.
فروشنده دیگری که بیش از ۱۵ سال در این صنف فعالیت دارد، علت اصلی این رکود را کاهش قدرت خرید مردم می داند و می گوید وقتی قیمت یخچال یا ماشین لباسشویی به بالای ۷۰ تا ۵۰ میلیون تومان رسیده، است که خانواده ها به خرید قسطی و چکی وسایل ضروری روی بیاورند. اما در این شرایط، بسیاری از واحد های منفی ترجیح می دهند موجودی انبار خود را محدود نگه دارند تا از رکود سرمایه جلوگیری کنند. برخی فروشندگان نیز می گویند کالا هایی که در گذشته ظرف چند روز فروخته می شد، حالا ماه ها در فروشگاه می ماند.

در همین رابطه عباس هاشمی، مدیریک شرکت تولید لوازم خانگی در گفت‌وگو با میزان با اشاره به وضعیت کنونی این صنعت در کشور، مهم‌ترین موانع پیش روی تولیدکنندگان را تشریح کرد. وی تأمین نقدینگی را نخستین چالش اساسی دانست و گفت: صنعت لوازم خانگی به‌طور ذاتی سرمایه‌بر است و برای ادامه فعالیت به سرمایه در گردش با نیاز دارد. طی ماه‌های اخیر جلسات متعددی با بانک‌ها داشتیم، اما به دلیل سیاست‌های انقباضی نظام بانکی و نرخ بالای تسهیلات، تأمین منابع تقریباً غیرممکن شده است. وی افزود: اگرچه نرخ تسهیلات در ظاهر ۲۵ تا ۲۳ درصد عنوان می شود، اما هزینه تمام‌شده پول برای شبکه بانکی بیش از ۳۷ درصد است و همین موضوع باعث می شود بانک‌ها تمایلی به پرداخت وام با نرخ‌های پایین تر نداشته باشند.

دویر سابق انجمن لوازم خانگی عنوان کرد: در کشورهای توسعه یافته، سرمایه‌گذاران مولد تنها ۱۰ تا ۲۰ درصد سرمایه اولیه را تأمین می کنند و مابقی از محل تسهیلات تأمین می شود اما در ایران، این مدل اقتصادی به دلیل محدودیت‌های بانکی و نرخ‌های سنگین بهره عملاً جراشدنی نیست و همین امر تولیدکنندگان را در فشار نقدینگی قرار داده است.
تأخیر طولانی در تخصیص ارز، سد راه رونق تولید
هاشمی تأخیر طولانی در تخصیص ارز را دومین مشکل جدی این صنعت عنوان کرد و توضیح داد: برای واردات بخشی از قطعات و مواد اولیه ناچاریم ۸ تا ۷ ماه در صف تخصیص ارز بمانیم. این در حالی است که در حالت عادی، گردش مالی واحد تولیدی باید سالانه ۳ تا ۲ بار انجام شود، اما اکنون حتی یک بار چرخش کامل سرمایه به سختی ممکن است. وی ادامه داد: پس از تخصیص ارز تولیدکننده باید ظرف یک ماه معادل ریالی را واریز کند و اخیراً هم بانک‌ها شرط کرده‌اند که ۵۰ درصد مبلغ از زمان ثبت درخواست بلوکه شود، چنین شرایطی هیچ تناسبی با نیازهای تولید ندارد.

دوشنبه ۲۷ مرداد ۱۴۰۴

مدیر مسئول: مهدی مهرپور

۲۴ صفر ۱۴۴۷ ■ August ۱۸ ۲۰۲۵ ■ سال اول ■ شماره ۲۵۴

چاپخانه: صمیم ■ تلفن: ۶۶۱۲۸۶۱۲ ■ روابط عمومی: ۰۹۲۱۳۹۰۹۶۹

کد پستی: ۱۴۱۹۹۷۳۱۶۸ ■ آدرس: خیابان آزادی - چهارراه فرصت - پلاک ۹۸ - طبقه ۶

راهبردهای ایران در برابر کریدور زنگزور

گزارش

پس از مذاکرات واشنگتن ورود ایالات متحده به پروژه زنگزور/

ترامپ، اکنون ایران برای جلوگیری از کاهش نفوذ خود در قفقاز باید روی سه پروژه حیاتی یعنی کریدور شمال- جنوب، کریدور ارس و مسیر خلیج فارس- دریای سیاه کار کند تا اهداف شوم دشمنان در منطقه خنثی شود.

در روزهای اخیر، موضوع ایجاد کریدور زنگزور واجاره ۹۹ ساله آن به شرکت‌های ایالات متحده، به یکی از مباحث مهم کشور تبدیل شده است. زیرا این امر می‌تواند پیامدهای اقتصادی، سیاسی، امنیتی و حتی فرهنگی بر قفقاز داشته باشد که از دیرباز به عنوان بخشی از ایران فرهنگی شناخته می‌شد.

باید توجه داشت که منطقه قفقاز بخش جدایی‌ناپذیر تاریخ ایران بوده و این دو منطقه میراث فرهنگی و جغرافیایی مشترکی دارند. همچنین قفقاز یک مسیر تجاری حیاتی بین اروپا و آسیا بوده و ایران از نظر تاریخی بازبرگرمهی در این منطقه است.

از همین رو قفقاز همواره نقش مهمی در سیاست خارجی مدرن ایران وپویایی منطقه ای ایفا می‌کند. ایران تلاش کرده تا روابط خوبی با کشورهای منطقه قفقاز، از جمله آذربایجان و ارمنستان حفظ کند. ایران همچنین تلاش کرده تا روابط اقتصادی خود را با این منطقه، از جمله از طریق توسعه زیرساخت‌های انرژی گسترش دهد. این منطقه به دلیل موقعیت جغرافیایی خود، در پویایی منطقه ای ایران نیز اهمیت دارد و مسیر ترانزیتی حیاتی برای صادرات انرژی از ایران و سایر کشورهای منطقه است. در این راستا، ایران به دنبال گسترش صادرات انرژی خود به منطقه قفقاز، از جمله از طریق توسعه خطوط لوله و سایر زیرساخت‌ها بوده است.

اما این اهمیت همانطور که اشاره شد، در روزهای اخیر به دلیل بحث کریدور زنگزور/ ترامپ در میان کنشگران ایرانی تقویت شده و این پرسش را مطرح می‌کند که تهران برای حفظ نفوذ و جایگاه ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی خود در این منطقه راهبردی، چه سیاست کردیدی رami تواند اتخاذ کند؟ باید توجه داشت که با وجود قوت گرفتن ایجاد کریدور زنگزور، هنوز ایران می‌تواند به تقویت سایر کریدورهای قفقاز اقدام کند که در ادامه بدان اشاره می‌شود.

تعارض منافع در سازمان توسعه تجارت

مدیر گروه پژوهشی مدیریت، برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی تأکید کرد: تعارض منافع در سازمان توسعه تجارت، تنها نهایک مشکل داخلی، بلکه مانعی جدی برای توسعه تجارت خارجی و رقابت سالم در کشور محسوب می‌شود.

نقی عسگری، مدیر گروه پژوهشی مدیریت، برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به نتایج یک پژوهش جامع در حوزه بازرگانی خارجی گفت: در سازمان توسعه تجارت، سه مصداق عمده تعارض منافع شامل اشتغال هم‌زمان، ارتباطات پسا‌مشغلی و مالکیت یا سهامداری در شرکت‌های خصوصی مرتبط شناسایی شده است.

تمرکز پژوهش بر تعارض منافع در تجارت خارجی

عسگری افزود: این گزارش با عنوان شناسایی موقعیت‌ها و مصادیق تعارض منافع در حوزه بازرگانی خارجی در اسفند ۱۴۰۲ منتشر شد و بخشی از مأموریت محوله از سوی معاون اول رئیس جمهور در سال ۱۴۰۰ به جهاد دانشگاهی برای شناسایی و مدیریت مصادیق تعارض منافع در سازمان‌های دولتی و عمومی است. وی توضیح داد: تعارض منافع زمانی رخ می‌دهد که منافع شخصی یک فرد یا سازمان با وظایف عمومی و حرفه‌ای او در تضاد قرار گیرد و تصمیم‌گیری‌ها یا اقدامات تحت تأثیر منافع شخصی انجام شود. این پدیده می‌تواند اعتماد عمومی را تضعیف کرده و به فساد منجر شود. در حوزه تجارت خارجی، که نقش حیاتی در توسعه اقتصادی دارد، تعارض منافع موانع جدی برای رقابت سالم و اجرای سیاست‌های توسعه‌ای ایجاد می‌کند.

روش پژوهش و جامعه آماری

به گفته عسگری، این مطالعه با روش کیفی و اسنادی و برپایه بررسی ساختار سازمانی، قوانین و مقررات و انجام مصاحبه عمیق با ۱۳ با نفر از خبرگان کارکنان دستگاه‌های مرتبط با بازرگانی خارجی از جمله ۱۴ نفر از سازمان توسعه تجارت، انجام شد. میانگین سابقه کاری این افراد ۲۳ سال و سابقه حضور در سازمان توسعه تجارت ۲۰ سال بود. تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار مکس کدو (نسخه ۲۰) و از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفت.

اشتغال هم‌زمان

عسگری با اشاره به یکی از مهم‌ترین یافته‌ها گفت: اشتغال هم‌زمان کارکنان و مدیران، به‌ویژه در دفتر مقررات صادرات و واردات، به‌صورت مشاوره به شرکت‌های خصوصی، به دلیل دسترسی زودهنگام به اطلاعات حساس و نبود قوانین بازدارنده، از موانع تعارض منافع است. این امر می‌تواند به رانت اطلاعاتی و تبعیض علیه سایر فعالان اقتصادی منجر شود. وی افزود: ممنوعیت قانونی اشتغال هم‌زمان، بهبود حقوق و مزایا متناسب با عملکرد و

چاپخانه: صمیم ■ تلفن: ۶۶۱۲۸۶۱۲ ■ روابط عمومی: ۰۹۲۱۳۹۰۹۶۹

کد پستی: ۱۴۱۹۹۷۳۱۶۸ ■ آدرس: خیابان آزادی - چهارراه فرصت - پلاک ۹۸ - طبقه ۶

پیش‌بینی می‌شود که این زیرساخت‌های بهبود یافته، زمان سفر را کوتاه‌تر و قیمت‌ها را پایین‌تر آورده و امکان تجارت را برای شرکت‌های محلی افزایش دهد. به دلیل موقعیت مطلوب کریدور ارس، این کریدور می‌تواند نقش مهمی در شبکه حمل‌ونقل بزرگتر اوراسیا ایفا کند که احتمالاً منجر به افزایش میزان تجارتی شود که از قفقاز جنوبی عبور می‌کند. هرچند در حال حاضر که بحث کریدور زنگزور داغ است و توافق‌واشنگتن احتمال آن را قوت بخشیده اما ایران نباید از کریدور ارس غافل شود، چون این اتصال هم وجود دارد که سکوت مسکو در این مورد نیز نشان‌دهنده و آنگاه آینده کریدور زنگزور با ابهام مواجه خواهد شد. در این صورت، کریدور ارس بهترین گزینه برای اتصال نخجوان به جمهوری آذربایجان است.

کریدور خلیج فارس- دریای سیاه

یکی از کریدورهای مهم برای نفوذ ایران در قفقاز کریدور خلیج فارس- دریای سیاه که برای هند نیز از اهمیت ویژه برخوردار است. هدف اصلی این مسیر جایگزین، دور زدن آذربایجان است، زیرا باکو روابط نزدیک‌تری با ترکیه و پاکستان دارد، بنابراین ارمنستان برای پیشبرد این مسیر از هند درخواست حمایت و کمک مالی می‌کند. هند و ارمنستان هر دو رابطه بسیار سردی با ترکیه و پاکستان دارند. کریدور پیشنهادی خلیج فارس و دریای سیاه یا هدف هند برای یافتن مسیرهای تجاری جدید به اروپا که از کانال سوئز اجتناب می‌کنند، همسواست و هزینه‌ها و زمان حمل‌ونقل را به میزان قابل توجهی کاهش می‌دهد. این کریدور که ایران و گرجستان را از طریق ارمنستان امتداد یابد و آذربایجان را که به دلیل روابط نزدیکش با ترکیه و پاکستان روابط خوبی با هند ندارد، دور بزند.

ایران در سال ۲۰۱۶ پروژه خلیج فارس- دریای سیاه را مطرح کرد که باید ایران را از طریق قفقاز جنوبی به اروپا متصل کند. این مذاکرات در طول همه‌گیری کووید متوقف شد اما همه شرکت‌کنندگان با لاقوه این پروژه - ایران، ارمنستان، گرجستان، آذربایجان، بلغارستان و یونان- علاقه خود را به شرکت در آن ابراز کردند. باید توجه داشت، تجارت هند با روسیه از طریق کریدور شمال- جنوب از زمان آغاز جنگ روسیه و اوکراین افزایش یافته است. با این حال، آذربایجان بخش کلیدی کریدور بین‌المللی شمال- جنوب است که بمبئی از طریق هند، روسیه و دریای خزر به روسیه متصل می‌کند. در مجموع، طرح‌های

زیرساختی مختلفی که توسط ایران در قفقاز جنوبی حمایت می‌شوند، با هدف افزایش ارتباطات ایران با کشورهای منطقه و دسترسی به تجارت گسترش‌دهنده ترانزیت فراهم‌ای انجام می‌شوند. یک نمونه قابل توجه، کریدور مغری، جاده ایران- ارمنستان است که در تحریم ایران و از سوی همسایگان، لقب «جاده زندگی» را به خود اختصاص داد که اهمیت حیاتی آن بر برجسته می‌کند. در اصل، دیپلماسی ترانزیتی ایران حول یک شبکه به هم پیوسته از کریدورهای ریلی و جاده‌ای پیشنهادی، از جمله کریدور INSTC، مسیرهای تکمیلی در دسترس است و راه‌های شمالی ایران و شریان‌های ترانزیتی جدید از طریق ارمنستان و گرجستان که به سمت دریای سیاه و بازار اتحادیه اروپا امتداد می‌یابند، بنا نشده است.

یکی از کریدورهای مهم برای نفوذ ایران در قفقاز کریدور خلیج فارس – دریای سیاه که برای هند نیز از اهمیت ویژه برخوردار است. هدف اصلی این مسیر جایگزین، دور زدن آذربایجان است، زیرا باکو روابط نزدیک‌تری با ترکیه و پاکستان دارد، بنابراین ارمنستان برای پیشبرد این مسیر از هند درخواست حمایت و کمک مالی می‌کند.

دلیل تعلل سرمایه‌گذاری برای فشار افزایی پارس جنوبی چیست؟

فشارافزایی پارس جنوبی یکی از اقداماتی است که باید در صدر قرار بگیرد چراکه تعلل در آن نه تنها مهاجرت گاز را به دنبال دارد بلکه بر ناترازی گاز و برقم هم دامن می‌زند. به گزارش خبرنگار مهر، کارشناسان صنعت نفت می‌گویند فشار افزایی پارس جنوبی به قدری اهمیت دارد که از نان شب هم واجب‌تر است اما نظاره می‌کنیم که نمایان‌های موجود خود را یکی پس از دیگری نمایان می‌کند. طرحی که تعلل در آن به معنای پیشی گرفتن قطری‌ها از ایران در برداشت گاز است چراکه این کشور همجوار امسال برداشت خود را از این میدان نفتی آغاز می‌کند و با توجه به شرایط میدان اگرما همچنان دست نگه داریم بخشی از سهم ما را قطر برداشت می‌کند اما با توجه به ناترازی در عرصه‌های مختلف اگر هیچ اقدام جدی برای فشار افزایی صورت نگیرد، تولید روزانه پارس جنوبی طی پنج تا هفت سال آینده ممکن است ۲۵۰ میلیون مترمکعب کاهش یابد یعنی معادل نزدیک به یک سوم تولید فعلی. این کاهش به‌طور مستقیم بر تأمین گاز نیروگاه‌های گازسوز و سبک‌ترکیبی اثر گذاشته و احتمال خاموشی‌ها را افزایش می‌دهد.

آنچه که مسلم است ۷۰ درصد انرژی کشور وابسته به پارس جنوبی است و بیش از نیمی از چاه‌های این میدان نیمی عرصه خود را سپری می‌کنند به همین جهت باید فشار افزایی پارس جنوبی جدی گرفته شود وگرنه کشور قطر در این زمینه از ما پیشی گرفته و از سهم ایران برداشت می‌کند. علی کلدر مدیرعامل اسبق شرکت ملی نفت ایران چندین پیش در رابطه با این موضوع به خبرنگار مهر گفت: پارس جنوبی میدان مشترک است و کشور قطر نیز در حال فشار افزایی است و به دلیل اینکه وسعت سرزمینی در این میدان برای آنها بیشتر از ما است؛ آن‌ها چاه‌های جدیدی حفر می‌کنند و برداشتشان را از میدان افزایش می‌دهند و با در نظر گرفتن این مسئله که قطری‌ها هم پروژه فشار افزایی را دارند چند هر کشور می‌کند، طبیعتاً به لحاظ زمان بندی تا حدودی عقب‌تر هستیم، بنابراین ضرورت داشت که گام‌های اولیه برای اجرائی شدن این قرارداد برداشته شود.

بر اساس آمار و ارقام موجود و آطور که کارشناسان صنعت نفت می‌گویند، سالانه ۱۰ درصد از تولید از بین می‌رود و هر سال معدل یک فاز پارس جنوبی را از دست می‌دهیم چندین پیش هاشم افرعی کارشناس انرژی با تأیید این موضوع می‌گوید: با توجه به افزایش لجام گسیخته تقاضا فشار افزایی باید هر چه زودتر صورت پذیرد چراکه با کاهش تولید مواجه خواهیم شد.

شفاف‌سازی قوانین تجارت خارجی از جمله راهکارهای پیشنهادی برای مقابله با این پدیده است.

ارتباطات پسا‌مشغلی (درب‌های گردان)

مدیر گروه پژوهشی جهاد دانشگاهی گفت: گرایش کارکنان، به‌ویژه در دفتر مقررات و ترویج، به اشتغال در شرکت‌های خصوصی مرتبط پس از بازنشستگی با مرضی بدون حقوق، به دلیل روابط و اطلاعات کسب‌شده در دوران خدمت، شایع است. نبود محدودیت قانونی و کاهش درآمد در دوران بازنشستگی این روند را تشدید می‌کند. وی راهکارهای پیشنهادی را اعمال ممنوعیت موقت ۶ ماه تا ۳ سال برای اشتغال در شرکت‌های مرتبط، ایجاد سازوکار مشاوره رسمی برای بازنشستگان و افزایش دریافتی کارکنان فعال عنوان کرد.

مالکیت و سهامداری

عسگری ادامه داد: برخی مدیران سازمان توسعه تجارت در شرکت‌های خصوصی مرتبط با تجارت خارجی سهامدار هستند که می‌تواند باعث سوگیری در تصمیم‌گیری‌ها و تخصیص منابع به نفع این شرکت‌ها شود. هرچند محدودیت قانونی برای سهامداری کمتر از ۵ درصد وجود دارد، اما کافی نیست. وی افزود: افزودن شروط محدودکننده به قوانین موجود برای ممنوعیت سهامداری کارکنان و بستن گان نزدیک آن‌ها در شرکت‌های مرتبط، از جمله راهکارهای پیشنهادی در این زمینه است.

سایر مصادیق تعارض منافع در سازمان توسعه تجارت

مدیر گروه پژوهشی مدیریت، برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی با اشاره به دیگر موارد شناسایی شده گفت: دریافت هدایا یا دعوت از شرکت‌های خصوصی، به‌ویژه شرکت‌های تولیدی،